

Ilarion Cocișiu

*Cântece populare
românești*

Ediția a IV-a

Ediție îngrijită de Tiberiu Alexandru,
Maria Siminel-Fusteri și Constanța Cristescu

CHARMIDES

2014

Cuprins

PREFAȚA LA EDIȚIA a IV-a	5
CUVÂNT ÎNAINTE	7
I. CÂNTECE RITUALE ȘI CEREMONALE	29
1. Ce rând, soro, d-asta rând	29
2. Cetatea	29
3. Poruncit-a mirel, fată	30
4. Pe marginea mării mere	31
5. Tare strigă duhul mare	31
6. Prundulețul Mării Negre	32
7. Stai tu murg, legat	33
8. Icea Doamne-n ceste curți	34
9. În vârful muntelui	35
10. Ieșit-a, Doamne, ieșit	36
11. Dealul Mohului	37
12. De unde cununa pleacă	38
13. Găzdiță, găzdiță	38
14. Cântecul miresei	39
15. Plângi, mireasă, părul tău	40
16. Aleruitul miresei	40
17. Aleruit	41
18. Gogea miresei	42
19. Bocet	43
20. Zorile	43
21. Cântecul bradului	45
22. Cântecul bradului	46
23. Cântec de mort	47
II. BALADE	48
24. Miorița	48
25. Iovan Iorgovan	48
26. Nicola Nicolcea	51
27. Chira Chiralina	52
28. Ilincuta Șandrului	54
29. Ilincuta Șandrului	54

30. Iancu Jianu	56
31. Ghiță Cătănuță	56
32. Voinicul străin	58
33. Două surățele	59
34. Corbea	60
35. Neghinița neagră	61
36. Șuier-un voinic	62
37. Metamorfoze	62
38. Cântecul lui Aurel Vlaicu	63
III. DOINE	64
39. Oltule, Oltuțule	64
40. De-ar fi cucu un voinic	65
41. Mândruță, gură de cuc	65
42. Mamă care m-ai făcut	66
43. Când era Oltul turcesc	67
44. Eu cunosc vara când vine	68
45. Arză-te focu iubit	69
46. Zi-i cucule, să mă duc	69
47. Mândră floare-i norocu	70
48. Dorule, de unde vii	71
49. În cea grădină cudoasă	71
50. „De dragoste”	72
51. „De dragoste”	73
52. Mă sculai, puică, demult	73
IV. CÂNTECE	75
MUNTENIA și DOBROGEA	75
53. Mai ții, puică, minte bine	75
54. Astă boală ce-o zac eu	76
55. Aoieș, soare rotund	76
56. Ce mi-e mie drag pe lume	77
57. La fereastra din obor	77
58. Cine trece pe izlaz	78
59. Di, di, di, murguleș, di	78
60. Tot am zis, maică: mă duc!	79
61. Mai rar, dorule, mai rar	80
62. Câte văi și izvoarele	80
63. Drag mi-a fost poteca-n coace	81
64. Sună clopoțelu-n gară	81
65. La lon în bățatură	82
66. Și-am avut un pui pe lume	82
67. Plânge codrul și iarba	83
68. Trece dragostea prin apă	83
69. Dusei vaca la cireadă	84
70. Și-am o mândră mititică	84

Respect pentru oameni și cărți

71. Ce flueri soldat a jale	85
72. Dorul de cine se leagă	85
73. Drag mi-a fost calul bălan	86
74. Scumpa mamei Aurică	86
75. Ține-mă, Lenuță, bine	87
76. De la București la vale	87
77. Du-mă, Doamne, nu mă ia	88
78. Spune, măicuță, spune	89
79. Cântă-o păsărică-n crâng	89
MOLDOVA	90
80. Cucușor de pe ogor	90
81. Pe cel deal, pe cea vale	90
82. Mărită-mă, măicuță	91
83. I-auzi dealul, i-auzi valea	91
84. Ce mi-ai spus tu mie-odată	92
85. Mă muncesc, puică, de-un an	92
TRANSILVANIA	93
86. Măruntel, frunză de spine	93
87. Măi bătă, bădișor	94
88. Dorul de cine se leagă	94
89. Cucule, nemernicule	95
90. Bătă-te focul urât	95
91. D-acăr câtă ploaie, ploaie	96
92. Eu plec mândră, azi ori mâine	97
93. Mândro, când oi muri eu	97
94. De trăit aș trăi bine	98
95. Cântec din 1877	98
96. Sus în vârful muntelui	99
97. Lungu-i drumul Clujului	99
98. Pe scaun de trandafir	100
99. Maică, când m-ai măritat	101
100. Colo pe Târnava Mică	101
101. Mult le-am spus ochilor mei	102
102. Tu te duci, badeo-n armată	102
103. Tu te duci, bade, te duci	103
104. Mărie, dragă Mărie	103
105. La toți le-a cântat cucu	104
106. Mă duc, satule, din tine	105
107. Rău m-a blestemat maica	105
108. M-ai luat, neamțule, mă duci	106
109. Leagă-nă-te vârf de brad	107
110. Oltule, Oltule	107
111. La fereastra de oiagă	108
112. Plânge-mă, maică, cu dor	108
113. Da-re-ar, Dumnezeu, să deie	109
114. De jelea inimii mele	109

115. Mândră floare-i norocu	110
116. Vine dorul și mă-ntreabă	111
117. Peste Mureș, peste tău	111
118. Toată lumea-mi zice lotru	112
119. Părăuș cu apă rece	113
120. Bate vântul din Ardeal	113
121. Scump e, Doamne, norocu	114
122. De când badea mi s-a dus	114
123. Vai sărac și de-acela	115
124. Ieșii seara la șosea	116
ADDENDA	117
125. Maică, inimă de piatră	117
126. Șapte gioni toți - nă turlii	117
127. 'Na feata mușeată	118
128. Tumbe, tumbe... ..	119
 V. CÂNTECE DE JOC	120
TRANSILVANIA	120
129. Învârtită de pe Târnave	120
130. Cântecul lui Avram Iancu	121
131. De s-ar vinde dor și drag	121
132. „Descântec”	122
133. Dant	122
134. De când, tu bade, te-ai dus	123
135. Zis-a hăda d-ingă noi	124
OLTENIA și MUNTENIA	124
136. Sârba	124
137. Sârba din Gorj	125
138. Sârba oltenească	125
139. Sârba din Gorj	126
140. Sârba oltenească	127
141. Sârba din Gorj	127
142. Sârba din Gorj	128
143. Sârba din Vâlcea	129
144. Sârba	129
145. Sârba	130
146. Sârba	130
 VI. FOLCLOR NOU DIN PERIOADA SOCIALISMULUI	132
147. O frumoasă zi de-August	132
148. Se făcu o lume nouă	133
149. În pieptu-mi ca floarea crește	133
150. Măi săraci și mijlocași	134
151. Când am intrat în uzină	135
152. Cântecul secerișului	135
153. Duduie mașinile	136

Respect pentru oameni și cărți

154. Râde Gorjul nostru drag	137
155. Fă-mă, măică, ce m-ai face	137
156. Dusu-i mândru la Sibii	138
157. Multe fete se mai duc	138
158. Dorul nost' demult dorit	139
159. Râde primăvara-n zări	139

NOTE	141
------------	-----

GLOSAR	151
--------------	-----

INDICE	155
--------------	-----

I. CÂNTECE RITUALE ȘI CEREMONIALE

1. Ce rând, soro, d-ăsta rând

(Colinda la fata de măritat)

E.A. 1054

Dâncu Mic (jud. Hunedoara)

Inf: Ion Cindoanu, 21 ani, 22.04.1954

Repejor

Soroleo, fată frumoasă (Rf)

– Ce rând. soro, d-ăsta rând,

De aseară n-ai venit.

Nici aseară-n șezătoare,

Nici ieri la jocul cel mare?

– N-am venit, că n-am putut,

Că grea oaste mi-a căzut:

Vreo cincizeci de călărași,

Iar pe-atăția pedestrași.

Când cocoșii au cântat,

Eu de-abia i-am ospătat: <

Până-n ziuă s-a făcut

Eu de-abia i-am petrecut,

Prin fundul grădinilor,

Prin mirosul florilor.

Să fii soro, sănătoasă.

Cum te vedem de voioasă.

2. Cetatea

(Colind de fată)

Cegani (jud. Ialomița),

Inf: Mihai I. Căciularu, 27 ani, 11.08.1956

Repejor

Face-și (cutare¹) o cetate,

Leroi Doamnele, (Rf)

Și n-o face cum se face

¹ Numele fetei colindate

Respect pentru oameni și cărți

Și mi-o face într-o ispită,
 'ntr-o ispită, 'ntr-o pofidă,
 În ispita turcilor
 Și-n pofida frâncilor,
 Bate-și turcii de pe-uscat,
 Frâncii, de pe Marea Neagră
 Și nu pot s-o prididească.
 Strigă-și (cutare¹) din cetate;
 Cine-n lume s-o aflară,
 S-o afla, s-o-adevăra.
 Să-mi prididească cetatea?!
 Nime-n lume nu se-află,
 Numai (cutare¹) când auzea.

Tare-acasă-mi alerga,
 Proaste haine desbrăca.
 Ceșa la mână-și lua.
 În grajd de piatră că-mi intra
 Cearcă-și murgul, cearcă-și negrul.
 Găsi pe negru cal mai bun.
 Cal mai bun și mai blajin,

De căpăstru mi-l lua
 Și-afară că mi-l scotea
 Și pe negru-ncăleca.
 Merg-și negrul tot jucând,
 Tot jucând și răfturând.
 Brazde negre revărsând;
 Brazde negre ca de plug,
 Cu cetatea-nlăturând,
 Cu paloșu-n zid tăind,
 Cu sulita povârbind.
 Strigă-și (cutare¹) din cetate:
 Nu-mi prididi (cutare²) cetatea
 Ne-o mai trebui vreodată,
 La vreme de judecată.
 Descalcă boierește.
 Leagă-ți calul voinicește
 Și fii domn cetății mele,
 Și io doamna dumitale.

Dar și (cutare¹) ochii-și negri,
 Ea să fie sănătoasă.

3. Poruncit-a mirel, fată

(Colindă de fată)

F.A. 1050

Boșorod (jud. Hunedoara)
 Inf: Ion Thirt. 21 ani. 21.04.1834

Poruncit-a mirel, fată.
 Soroleo, fată frumoasă (Rf)
 Cătă june, mirel june,

Să mi-ș vină joi la noi.
 Dar de-o stare de-a veni,
 Să ni vină jos pe lunci,
 Că luncile-s rămoase,

¹ Numele fetei colindate

² Un nume de flăcău

Respect pentru oameni și cârți
 Căii-s buni și haine-s scumpe;
 Căii buni s-ar speria,
 Haine scumpe s-or strica.
 Dar de-o stare de-a veni,
 Să nu vină nici pe deal,
 Dealu-i nalt și negurat.
 Căii-s buni și haine-s scumpe:
 Căii buni s-or speria,
 Haine scumpe s-or strica
 Să ni vină nici pe munți,

Munții-s nalt și spulberați;
 Căii buni s-or speria,
 Haine scumpe s-or strica.
 Să mi-ș vină sus pe lin,
 Sus pe lin, prin cel senin,
 C-o mână ținând de lună,
 Cu alta-mpletind cunună,
 Că azi, mâine, sau poimăine.
 Va fi bună pentru mine.

4. Pe marginea mării mere

(Colind)

Fgr. 4810 a

Cetatea de Baltă (jud. Alba),
 Inf: Fira Sălcudean. 25 ani și Maria Boacă. 20 ani.
 06.10.1935

Moderat

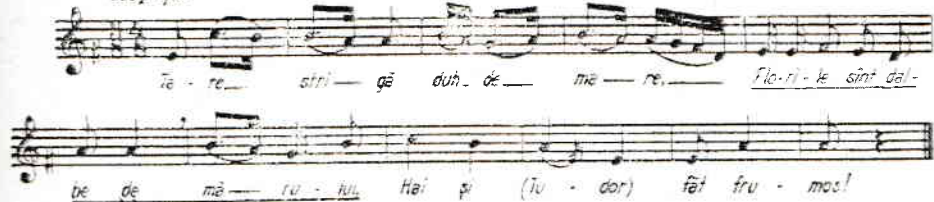
5. Tare strigă duhul mare

(Colindă de flăcău)

F.A. 212

Mănăstirea (jud. Ilfov),
 Inf: Tudor I. Ștefan, 15 ani [elev], 1932

Repejor

Tare strigă duhul mare,

Florile sânt dalbe de mărlui, (Rf)

Hai și (cutare¹) făt frumos
 'N grajd de piatră că intra
 Cerca murgul, cerca negrul,
 Eși murgul cal mai bun,
 Cal mai bun și mai blajin,
 Cum e bun de-ncălecat,
 De-nfrânat și de-nșeuat,
 Picioru-n scară că-și punea,
 Drum la mare-și apuca.
 Dete-n mare, ca o floare,
 De trei zile stă și-nnoată:
 'Noată vineri și sâmbătă,
 Duminecă pân' la prânz.
 Câtă-n sus, câtă-n pământ,
 Câtă sora soarelui,
 Drum acolo-și apucară.
 Mergea murgul tot jucând,
 Tot jucând, tot blestemând²,
 Din potcoave scăpărând.
 Acolo cum ajungeară
 Bunăziua le dădeară.

Toate fetele tăcură.
 Numai una-i mulțămeară.
 După cal descălecară,
 Legă calul d-un buștean,
 D-un buștean, d-un leuștean.
 L lângă ea că se prindea,
 De trei ori hora-nvârtea.
 Atunci murgul necheza
 Dar și (cutate³) ce-i grăia:
 – Stai, tu murgule, legat,
 Cum stau și eu ne-nsurat,
 Ne-nsurat, neomenit.
 Căci eu de m-oi însura,
 Ție drumul că ți-oi da.
 Să paști iarbă necălcată,
 Să bei apă după piatră,
 Să te faci d-un lat pe spate.

Hai și (cutare³) făt frumos.
 El să fie sănătos.

6. Prundulețul Mării Negre

(Colindă de băieți)

Fgr. 1579

Cegani (jud. Ialomița),

Inf: Mihai I. Căciularu, 27 ani, 11.08.1936

Prundulețul Mării Negre,
 Mărului merișor de-aur, (Rf)
 Crescut-au doi merișori,

Mere face, nu le coace,
 Din pricina a duh de mare
 Duh de mare salt-afară,
 Saltă-n oer, saltă-n pământ,

¹ Numele flăcăului colindat

² Probabil în loc de buiestrând, T.A.

³ Numele flăcăului colindat

Respect pentru oameni și cărți

Saltă-n vârf de merișoru.
Nu mănâncă câte-mi strică.
Rău frunza-mi dărâpânează.
Duh de mare-așa grăia:
– Cine-n lume s-o aflară,
S-o afla, s-o-adevăra,
Să-mi săgete duh de mare?
Nimeni în lume nu se-afla,
Numai (cutare¹) când auzea,
Tare-acasă-mi alerga,
Proaste haine desbrăca
Și-altele bune-mbrăca.
Arcușu-n mână-l lua,
Cărăruia-și apuca,
Cărăruia drept la mare.
La mare când îmi ajunse,
În răchită se ascunse:
Păzi ziua, zi de vară.
Zi de vară, până-n seară.

Când fuse sore-n diseară
Duh de mare, salt-afară,
Saltă-n cer, saltă-n pământ,
Saltă-n vârf de merișor.
Nu mănâncă câte-mi strică,
Rău frunza-mi dărâpânează.
Dar și (cutare²) când îl vede
Tinse arcul să-l săgete.
Duh de mare-așa grăia:
– Nu mă săgeta (cutare¹),
Căci noi am fost nouă frați
Toți au murit săgetați,
Numai eu am mai rămas,
Numai eu și-o sor' mai mică,
Fiți-ar ție ibovnică.

Dar și (cutare¹) făt frumos
El să fie sănătos.

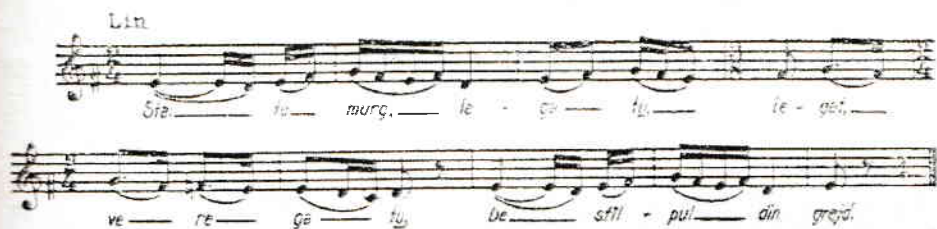
7. Stai tu murg, legat

(Colindă de flăcău)

FA. 5287

Coconi (jud. Călărași),

Inf: Ștefan I. Tudor, 15 ani, februarie 1932

Stai tu murg, legat
Legat, veregat
De stâlpul din grajd.
Dar cin' te-a legat?
(Cutare³) făt frumos

La grajd că-și mergea
Din gură grăia:
– Murgule, murgule!
Mănâncă te-ngrășă,
Căci vreau să te vând.
Pe care de fân

¹ Numele flăcăului colindat

² Numele flăcăului colindat

³ Numele flăcăului colindat

Respect pentru oameni și cărți

Și pe buți de vin,
Postav roșior,
Căci vreau să mă-nșor:
Curtea să-mi îmbrac,
Curtea și curtenii
Și mai toți oștenii.
Murgu ce-i grăia?
– Stăpâne, jupâne,
Tu poate m-oi vinde
Dar adu-ți aminte
Noi când ne băteam
Cu turcii, cu frângii,
Turcii ne tăiară,
Frângii ne frângiară:
Noi zoru-l vedeam,
În mare că săream,
Mare, ca o floare;
Eu mă-mpiedecam
De mreană, d-o pană,
Pana-i gălbioară,
Mreana-i roșioară:
Eu că mă sileam,
La mal că ieșeam.

(Cutare¹) ce-i grăia?
– Murgule, murgule,
Mănâncă, te-ngrașă,
Căci eu nu te vând
Ci te ispitesc.
Murgul ce-i grăia?
– Stăpâne, jupâne,
Tu m-oi poate vinde,
Dar adu-ți aminte
Noi că ne-ntrecream
Tot cu cai hrăniți
Și toți potcoviți,
Eu, nepotcovit;
În șir ne-așezam
'Nainte ieșeam,
Fală că făceam
Și mie și ție,
Toți ne fericeară,
Ferice de tine,
Calu-i de cal bun,
(Cutare²) făt frumos
Fie sănătos!
La mulți ani cu bine!

8. Icea Doamne-n ceste curți

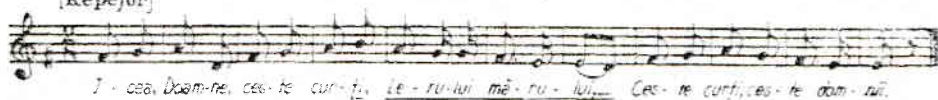
(Colinda de tineri)

Fgr. 1616 c

Peceneaga (jud. Tulcea)

Inf: Tudor Sofronie, 17 ani, 09.08.1936

[Repejor]

Icea Doamne-n ceste curți,
Lerului mărilor, (Rf)
Ceste curți, ceste domnii,
Mi-a crescut, mi-a născut,

Doi meri înalți și minunați,
De tulpină-s depărtați,
La vârșor s-amestecați.
La tulpină la doi meri,
Este-un pat mare-nchegat,

¹ Numele flăcăului colindat

² Numele flăcăului colindat

Respect pentru oameni și cărți

Cu stâlpișori galbeni de fag,
Cu scânduri dalbe de brad.
Peste pat ce-i așternut?
Covor verde de mătase.
Peste covor ce mai este?
Dalbă pernă chicatică?
Tot de (cutare¹)-i lucratică?
Dar de cine-i învățatică?
Tot de mă-sa învățatică.
Dar în pat cine mi-ș doarme?
Doarme (cutare²) cel tinerel,
Cam pe brațele dumnealor.
El dormise, cât dormise
Și din somn se pomenise,
Într-un cot se rezemase
Și din gură așa-mi grăia:
– Scoal, bărbate, că mi-a nins.

Că mi-a nins, mi-a viforât.
– Hai nevastă, minte proastă,
Nici n-a atins, n-a viforât,
Vânt de vară ne-a bătut.
Vânt de vară, primăvară:
Prin pometul raiului,
Flori de măr s-au scuturat,
Peste noi s-au revărsat,
Peste noi, peste-amândoi.
Culcă-te să mai dormim
Până ce soarele-a răsărit,
Fețe dalbe-o rumeni,
Fețe dalbe, d-ochi-s negri.

Iar și ei cei tinerei,
Ei să fie sănătoși.

9. În vârful muntelui

(Colindă miorița)

F.A. 1859

Mașca (jud. Cluj)

Inf: Emil Dobre, 19 ani, 1930

În vârful muntelui
Hoi lerui Doamne, (Rf)
Tot sunt trei păcurărași,
Tot pe unul l-au mânat
Să întoarcă oile.
Pân-oile le-ntorcea,
Cei doi legea i-o făcea:
Ori să-l puște, ori să-l taie
– Ho, ho, ho, nu mă pușcați,
Ci pe mine m-astupați
În turișul oilor,

În jocuțul mieilor,
S-aud oile zbierând,
Și mieluții tropotind.
Pe mine pământ nu puneți,
Numai dragă gluga mea,
Fluierul, după curea:
Când vântul a vâjâi,
Fluierul meu a hori;
Când vântuțul a sufla,
Fluierul meu a cânta.
Cele două oi cornute,

¹ Numele tinerei colindate

² Numele tânărului colindat

Respect pentru oameni și cărți

Mândru mi-or cânta pe munte:
Oile cele bălăi

Mândru mi-or cânta pe văi.

10. Ieșit-a, Doamne, ieșit

(Colinda cerbului)

Sitani (jud. Bihor)

Inf: Vasile Vinter-Sfătu, 35 ani, 15.02.1956

Ieșit-a, Doamne, ieșit,
Leru-mi Doamne,
Vânători de-ai codrului,
Merge-n codru de-a vâna,
Tot vânară, cât vânară.
Și nimic nu-și d'aflară
Fără, Doamne, ce-și d'aflară?
D-un cerbutu-i străchior,
La umbră de păltinior:
Umbră-și d'are, frunză n-are.
Și la păr e surior
Și la coarne-i gălbior,
La picioare-i cheșățel.
Vânătorul cel mai mic

Trase arcu, s-așezară
Cerbuțul din grai grăia:
– Numai nu mă săgeta
Că eu nu-s ce-ți pare ție,
Ci-s Ionu, Sânt Ion
Și m-a maica blestemat
Într-o sfântă marți seara.
Să fiu fiară sfântă-n codri,
Nouă ani și nouă zile
Și pe-atâtea săptămâni.
Dacă d-alea-mplinile-oi,
Jos la țară lăsa-m-oi.